

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Збірник тез науково-практичного семінару
01 грудня 2023 року

Львів 2023

УДК 343.13+343.98

П78

Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою факультету №1 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 06 грудня 2023 р. № 6)

У п о р я д н и к : - Хитра А. Я.

завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету №1 ФПФПП ЛьвДУВС
кандидат юридичних наук, доцент

П78 **Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування:** тези доповідей учасників науково-практичного семінару (01 грудня 2023 року) / упор. А.Я. Хитра. Львів: ЛьвДУВС. 2023. 115 с.

Збірник містить тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичного семінару «Процесуальне та криміналістичне забезпечення досудового розслідування», який відбувся 01 грудня 2023 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ. У публікаціях українських учених і практиків висвітлено проблемні аспекти процесуального та криміналістичного забезпечення досудового розслідування. Наведено досвід фахівців у пошуку ефективних шляхів його удосконалення.

Опубліковано в авторській редакції. (Організатори науково-практичного заходу не завжди поділяють позицію авторів матеріалів. За достовірність поданих матеріалів відповідальність несуть автори)

УДК 343.13+343.98

© Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022

ЗМІСТ

Артимович А. М., Татарин І. І. АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ.....	6
Басиста І. В. ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ГЕНОЦИД ЗА ЧИННИМ КК УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ.....	10
Гарасимів О. І., Ряшко О. В. МІСЦЕ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В СИСТЕМІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ.....	18
Гловюк І. В. ПОПЕРЕДНІ ЗАХОДИ (PRELIMINARY MEASURES) ТА ПРИНЦИП AUT DEDERE, AUT JUDICARE ЗА ЛЮБЛЯНО-ГААЗЬКОЮ КОНВЕНЦІЄЮ.....	22
Гутник А. В. ПРОБЛЕМИ ДОКАЗУВАННЯ ФАКТУ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	26
Дуфенюк О. М. РОЗВИТОК КРИМІНАЛІСТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНИЙ, ІННОВАЦІЙНИЙ, ПРАКТИЧНИЙ, ОСВІТНІЙ, ДОКТРИНАЛЬНИЙ НАПРЯМИ.....	28
Здорик Д. В. ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ОФІЦЕРОМ ГРОМАДИ МЕТОДІВ НЕГЛАСНОЇ РОБОТИ.....	32
Іваницький С. О. ВИЗНАЧЕННЯ СПРАВНОСТІ ЗАМКІВ (ЦИЛІНДРОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАМКІВ) В РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ В НИХ СТОРОННІХ ПРЕДМЕТІВ.....	35
Когут Я. М., Семенов О. М. ВСТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТАКТУ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	40
Комісарчук Ю. А., Білий Р. І. ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	43
Коць Є. П. ТАНДЕМ АДВОКАТА І ПСИХОЛОГА У ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА.....	47
Кулинич М.-М.А. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОСКАРЖЕННЯ СТОРОНОЮ ЗАХИСТУ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ ТА БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ДЕТЕКТИВІВ ЩОДО НЕНАДАННЯ ДЛЯ ОЗНАЙОМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В ПОРЯДКУ СТ.221 КПК УКРАЇНИ.....	49
Літвінова Ю. О., Мельник М. І. ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	53

слідством. Така протидія кримінальному провадженню може бути обумовлена різними факторами, які впливають на свідомість та поведінку потерпілих. Для подолання такої протидії необхідно роз'яснювати наслідки відкликання заяви, надавати психологічну допомогу потерпілим та максимально швидко збирати усі докази у справі, поки потерпілий не почав протидіяти. Також важливо, щоб суди не ігнорували факти домашнього насильства, а розглядали їх з урахуванням інтересів суспільства та прав людини. Тільки таким чином можна досягти справедливого розслідування та покарання осіб, які вчиняють домашнє насильство.

Список використаних джерел:

1. Забезпечення надання правових послуг особам, постраждалим від домашнього насильства : практичний посібник для надавачів правової допомоги / К. Л. Бойчук, С. М. Бреус, Т. І. Бугаєць, Л. О. Гриценко, Д. О. Пилипенко; за заг. ред. д.ю.н., доц. А. Б. Благої. К., 2023. 136 с.
2. Справа «Опуз проти Туреччини» (Заява № 33401/02): Рішення Європ. Суду з прав людини від 09.06.2023р. URL: <http://surl.li/gwlwc> (дата звернення 20.11.2023).
3. Кваліфікація та основи методики розслідування домашнього насильства: навчальний посібник / С. Романцова, Н. Устрицька, І. Гловюк та ін.; за ред. І. Гловюк, Н. Лащук, С. Романцової. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 404 с.
4. Ухвала Славутського міськрайонного суду Хмельницької області від 31.01.2022 у справі №682/247/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102960382> (дата звернення 20.11.2023).
5. Вирок Хмельницького апеляційного суду від 19.04.2022 у справі № 682/247/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104060124> (дата звернення 20.11.2023).

Дуфенюк О. М.

доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету №1 Інституту з підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
кандидат юридичних наук, доцент,
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

**РОЗВИТОК КРИМІНАЛІСТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
МІЖНАРОДНИЙ, ІННОВАЦІЙНИЙ, ПРАКТИЧНИЙ, ОСВІТНІЙ,
ДОКТРИНАЛЬНИЙ НАПРЯМИ**

З моменту початку масштабної, агресивної фази війни проти Українського народу у лютому 2022 року, перед органами правопорядку та юстиції постала нова реальність, в умовах якої довелося діяти без права на помилку в складних умовах геополітичних, правових, безпекових, тактичних,

логістичних, інформаційно-комунікаційних викликів, зміст яких було розкрито у попередніх публікаціях [1; 2; 3]. З перших місяців постала гостра потреба швидко та ефективно документувати воєнні злочини. В екстремальних умовах слідчі, прокурори, інспектори-криміналістики, судові експерти та інші спеціалісти набували практичного досвіду, випробовуючи оновлену тактику дій на численних місцях події. Змінювалися традиційні підходи до логістики взаємодії різних служб і відомств та забезпечення ресурсами. За підсумками такого складного періоду, тривалістю понад 20 місяців, можна стверджувати про певні суттєві зміни як доконаний факт, тож метою запропонованого дослідження є визначення окремих напрямів розвитку криміналістичної науки і практики у цих надскладних умовах.

1. Міжнародний напрям – ріст міжнародної активності та взаємодії з іноземними правоохоронними та спеціальними службами, міжнародними організаціями. Йдеться про діалог та співпрацю з міжнародними партнерами, які діляться досвідом та криміналістичними засобами і технологіями, забезпечують тренінгове навчання персоналу. Прикладом може слугувати передача французькими фахівцями українським правоохоронцям мобільної ДНК-лабораторії, яку вони вперше було випробувано в Ізюмі у Харківській області після деокупації міста у вересні 2022 р., де на околиці було виявлено масове поховання 447 людських тіл. За словами фахівців, наявність такої лабораторії значно прискорила процес та підвищила ефективність ідентифікації, адже ця технологія дозволяла встановлювати тотожність за кістками, що є актуальним у випадках значного руйнування м'яких тканин тіл, їх спалювання тощо [4].

Йдеться також про взаємодію в рамках Спільної слідчої групи Joint investigation team (JIT) з розслідування тяжких міжнародних злочинів в Україні, комунікацію із Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду, іноземними урядовими та неурядовими організаціями. Таку міжнаціональну слідчу групу утворили Польща, Литва та Україна, а згодом до неї приєдналися Естонія, Латвія і Словаччина, Євроюст. Вперше у своїй історії до складу цієї групи увійшов згаданий вище Офіс прокурора Міжнародного кримінального суду, а в жовтні 2023 р. в Гаазі була підписана додаткова угода, за якою до складу увійшов Європол з усіма його можливостями у розслідуванні воєнних злочинів [5; 6]. Додатково розвиваються інші напрямки взаємодії, до прикладу, в рамках роботи Консультативної групи Atrocity Crimes Advisory Group (ACA), яка надає експертну підтримку на місцях через досвідчених слідчих, прокурорів та експертів з міжнародного права; обговорюються перспективи взаємодії з американськими експертами [7].

Слушною у цьому контексті є пропозиція Є. Крапивіна про оптимізацію такої співпраці шляхом надання повноважень іноземним криміналістам самостійно проводити експертизи, які матимуть статус джерела доказів в українському кримінальному процесі [4].

2. Інноваційний напрям – впровадження новітніх технологій, зокрема аналітичних досліджень даних з відкритих джерел інформації; застосування дронів, 3-D технологій для обстеження та фіксації місць події; розширення практики застосування мобільних спеціалізованих криміналістичних лабораторій, мобільних засобів ідентифікації осіб за генетичними ознаками, обмін даними з аналітиками країн-партнерів. До прикладу, суттєві переваги використання 3-D технологій докладно висвітлювалися у раніше опублікованих працях [8; 9]. 3. Козлиєва, заступниця начальника Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора, підтвердила, що 3D-сканери, надані міжнародними партнерами, були використані для документування місця злочину [4]. За даними Національної поліції, нещодавно відбулось тижневе навчання в рамках проекту «Польська допомога», за результатами якого 14 криміналістів із Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Київської, Миколаївської, Херсонської областей та Головного слідчого управління здобули відповідні знання та навички. У грудні українські фахівці отримують лазерний 3D-сканер Z+F Imager 5016. Це дозволить створювати 3D-моделі та фіксувати всі наслідки ракетних ударів по житлових будинках та критичній інфраструктурі, артилерійських обстрілів, бомбардувань та інших воєнних злочинів росіян [10].

У відповідь на виникаючі запити необхідне корегування політики щодо посиленого розвитку тих напрямів судової експертизи, щодо яких найбільша існує потреба. За словами Генерального прокурора, у багатьох випадках ми є першими в історії, хто торує шлях і напрацьовує прецеденти, до прикладу, документування кібератак або злочинів проти навколишнього середовища як воєнних злочинів [6].

3. Практичний напрям – формування особливої тактики та методики дій щодо воєнних злочинів, дій в умовах особливого правового режиму воєнного стану. Йдеться про формування нової практики досудового розслідування з урахуванням змін, внесених до розділу IX-1 КПК України; проведення процесуальних дій за участю особливо вразливих категорій свідків та потерпілих, а також роботи з військовополоненими; формування алгоритмів дій на місцях ракетних/мінометних обстрілів, вибухів, руйнувань цивільної інфраструктури; тактичного та ресурсного забезпечення роботи на

деокупованих територіях, ділянках з об'єктами з підвищеною небезпекою, місцях масових поховань, виявлення катівень тощо.

4. Освітній напрям – трансформація підходів до освітнього процесу майбутніх слідчих, детективів, інспекторів-криміналістів та інших фахівців, зміст якої полягає у впровадженні додаткових освітніх компонентів, які дають змогу набутти необхідні компетентності роботи в екстремальних умовах, зумовлених агресивною війною. Актуальними компонентами базової компетентності персоналу стали здатність ефективно діяти в «польових» умовах, розуміти мету і завдання професійної діяльності не тільки у правовому, але й геополітичному та загальному історичному контексті, висока мотивація якісного документування воєнних злочинів. У зв'язку з цим, виникає потреба у поглибленому вивченні норм міжнародного гуманітарного права, проходженні спеціалізованого навчання щодо засобів та методів збирання, дослідження, оцінки та використання криміналістичної інформації.

5. Доктринальний напрям – орієнтація наукової доктрини на проблематику міжнародного гуманітарного права, кримінальних процесуальних та криміналістичних аспектів кримінального провадження в умовах воєнного стану. Можна стверджувати про загальну тенденцію «воєнізації» української правової науки, адже зростає кількість фахових публікацій, монографічних досліджень, наукових коментарів та висновків, а також проводяться численні науково-практичні заходи, лекції, вебінари, центральною тематикою яких є війна, діяльність органів кримінальної юстиції в умовах воєнного стану, правові механізми та проблемні питання притягнення осіб до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти основ національної безпеки, порушень законів та звичаїв війни тощо. Безперечно, від якісного криміналістичного забезпечення досудового розслідування цих діянь великою мірою залежать успіх і перемога України на цьому фронті, досягнення очікуваної справедливості і настання далекосяжних наслідків у формі відновлення зруйнованої сьогодні архітектури міжнародного права та безпеки на європейському континенті.

Список використаних джерел:

1. Дуфенюк О. Розслідування воєнних злочинів в Україні: виклики, стандарти, інновації. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 1. Р. 46–56. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-1-6>
2. Дуфенюк О. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний електронний журнал*. 2022. № 4. С. 369_374. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/88>
3. Дуфенюк О. Війна як виклик для системи кримінального правосуддя. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 19-20 травня). Полтава: ПЕП. 2022. С. 61–65.

4. Матола В. Міжнародна підтримка розслідувань воєнних злочинів. Юридика газета. 29.03.2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/mizhnarodna-pidtrimka-rozsliduvan-voennih-zlochiv.html>
5. Костін: У Спільній слідчій групі з розслідування тяжких міжнародних злочинів – уже сім країн. Укрінформ. 15.10.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3593612-kostin-u-spilnij-slidcij-grupi-z-rozsliduvanna-tazkih-miznarodnih-zlociniv-uze-sim-krain.html>
6. Жодні політсили не впливають на роботу Спільної слідчої групи щодо злочинів РФ – Костін. Укрінформ. 17.10.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3774823-robotu-spilnoi-slidcoi-grupi-sodo-zlociniv-rf-ne-zalezit-vid-politicnih-vpliviv-kostin.html>
7. Генпрокурор обговорив з Маасікасом співпрацю у розслідуванні воєнних злочинів рф. Укрінформ. 23.08.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3556139-genprokuror-obgovoriv-z-maasikasom-spivpracu-u-rozsliduvanni-voennih-zlociniv-rf.html>
8. Blahuta R. I., Blikhar V. S., Dufeniuk O. M. Transfer of 3D Scanning Technologies Into the Field of Criminal Proceedings. Sci. innov. 2020. № 16 (3). P. 84-91. URL: <https://doi.org/10.15407/scine16.03.084>
9. Дуфенюк О. М., Марко О. І. Інноваційні технології 3D сканування у криміналістичній діяльності. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 1. С. 313-315. URL: http://www.pap.in.ua/1_2018/93.pdf
10. Поліція застосовуватиме 3D-сканери для фіксації наслідків воєнних злочинів росіян. Укрінформ. 25.11.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3791667-policia-zastosovuvatime-3dskaneri-dla-fiksacii-naslidkiv-voennih-zlociniv-rosian.html>

Здорик Д. В.

ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової підготовки
(Харківський національний університету внутрішніх справ)

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ОФІЦЕРОМ ГРОМАДИ МЕТОДІВ НЕГЛАСНОЇ РОБОТИ

Реформування інституту «Дільничного офіцера поліції» (ДОП) Національної поліції України, а саме старт проекту впровадження інституту «Поліцейського офіцера громади» (ПОГ), має на меті покращити стан довіри населення до правоохоронних органів та забезпечення кожної об'єднаної територіальної громади офіцером поліції, який буде там проживати та невідкладно реагувати на порушення чинного законодавства в межах його території обслуговування. Таким чином громади візьмуть на себе частину фінансової підтримки роботи ПОГ, а він в свою чергу повинен звітувати про пророблену ним роботу не тільки перед керівництвом Територіального органу поліції, але й перед самою громадою.